

▶ Synsprojekt 2018

Århus Kommunes Neurocenter og
Center for Syn og Hjælpemidler

Præsentation

- ▶ Hvem er vi?

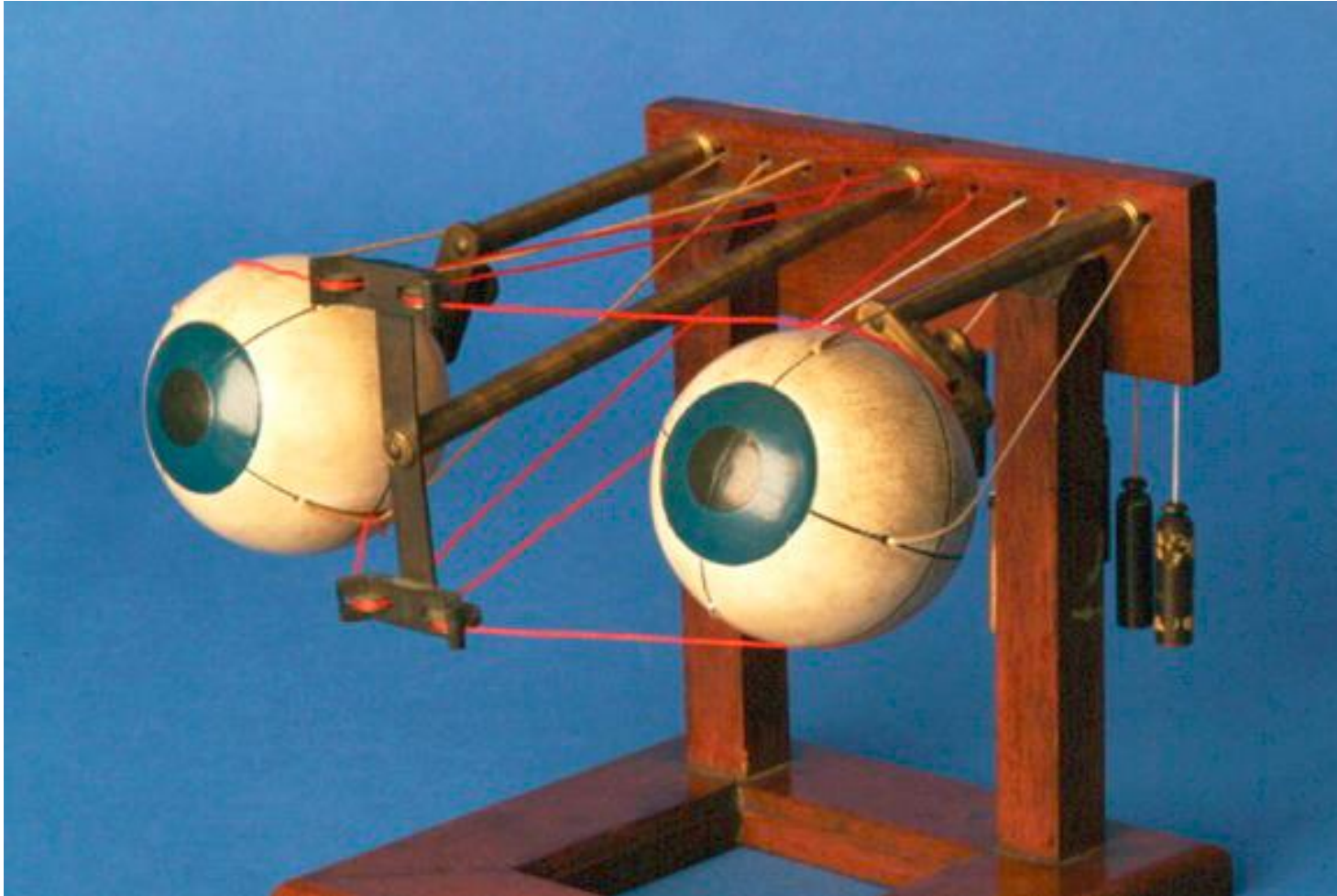
To kommunale institutioner og naboer på Marselisborg
centeret
Kerneopgaver på de 2 institutioner

Baggrund for projektet

- ▶ Opmærksomhed på borgere med hjerneskade og synsproblemer - idé om projekt opstod i 2012
- ▶ Kun borgere med synsfeltsudfald kan henvises til CSH.
- ▶ Studier fra udlandet viser positive resultater m synstræning (apoplexi)
- ▶ Tilbud om synstræning i DK var dengang begrænset.

Synsproblemer ved hjerneskade.

- Nedsat funktion af en eller flere øjenmuskler.

Fiksation

- ▶ Den ”trådløse” forbindelse til omverdenen
- ▶ Det vi ser på har vores opmærksomhed/ mental fokus
- ▶ Vi bevæger øjnene for at bringe objekter af interesse i focus (i fovea) for bedre at kunne se.
- ▶ Holder nethinde billedet stabilt, på trods af objekt eller hovedbevægelse.

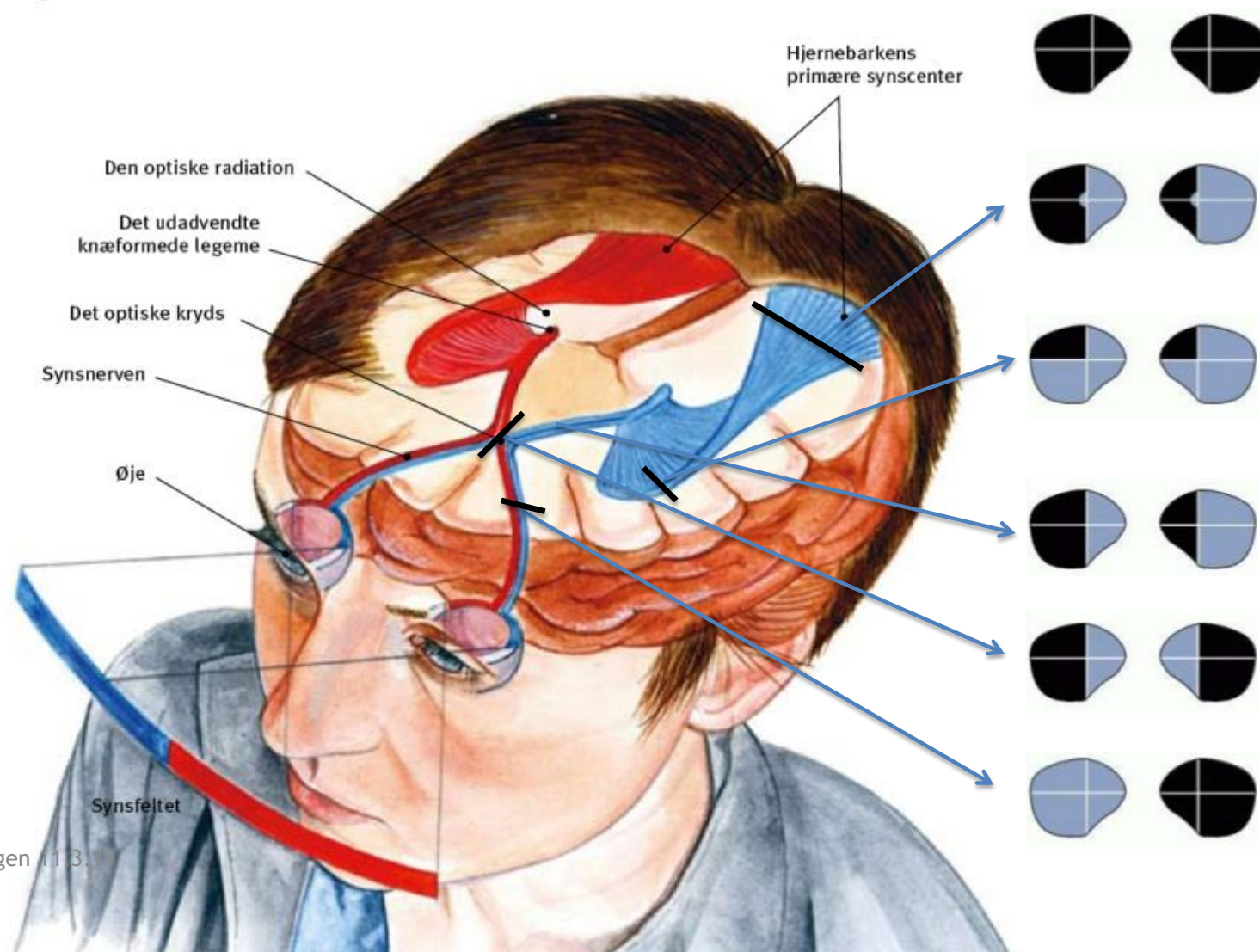

Øjenbevægelse

Synet og hjernen

Synsbanerne
Figur 2

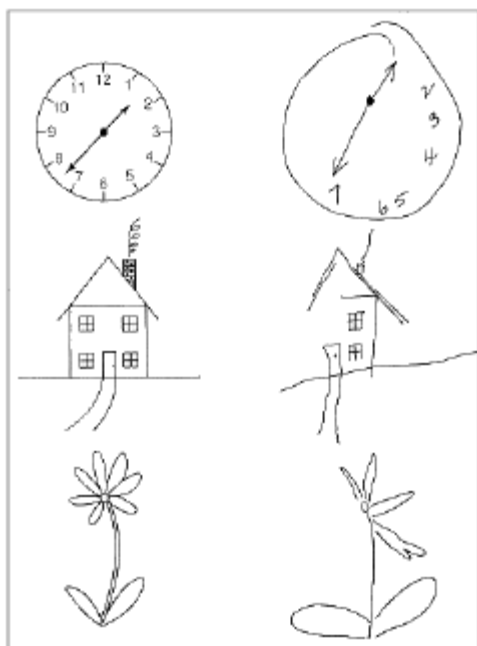

Mere end 60% af nyskadede patienter med hemianopsi har kun begrænset bevidsthed om deres defekt

Opmærksomhed

Neglekt ved kopiering

Lysfølsomhed - Filtrering

Formål med projektet

- ▶ Udvikle og afprøve samarbejdsmodel
- ▶ Afprøve om synstræning giver resultat for borgerne
- ▶ Stort ønske om etablering af et synstrænings-tilbud til voksne med erhvervet hjerneskade i Århus Kommune i samarbejde ml CSH og NC

Indledende

- ▶ Neurocenterets personale undervises i hjerneskade og syns-/ problemer
- ▶ Udarbejdelse af henvisningsskema og spørgeskema til borgeren
- ▶ Screeningsredskab udarbejdes af optometrist
- ▶ Neurocenterets personale undervises i synsscreening

Afgrænsning af målgruppe

129 borgere udskrevet med genoptræningsplan fra
1.2.2018 til 30.4.2018

Alle der kan medvirke screenes. I alt 64 borgere.

Fælles vurdering- hvem kan henvises. I alt 26
personer

Deltagere

Inkluderede: Borgere med
erhvervet hjerneskade og med
deraf følgende påvirket
synsfunktion
26 personer

- Apoplexi, 73%
- Hjerneturmor 19%
- Subduralt hæmatom, 4%
- Infektøs encephalitis 4%

Ekskluderede:
97 personer

- Ingen synsproblemer el. ikke
ønsket tilbud 47%
- Progredierende hjerneturmor
18%
- Kognitive problemer samt svær
afasi 20%
- Andet

Test og undersøgelser

På Neurocentret
Cognitive
Balance
Synsscreening
Træthed.

Ved synsproblemer
henvises til CSH.

Henvisning til CSH 26 personer

Årsager:

Hemianopsi :8 pers.

Øjenmotoriske
problemer : 20 pers.

Læsevanskeligheder
:17 pers.

Nedsat evne til at
stabilisere synet og
fokusere : 11 pers.

Lysfølsomhed :12 pers.

Udredning ved neurooptometrist og synskonsulent

Hjemmebesøg og COPM v. synskonsulent

Optisk udredning med diverse undersøgelser og test

Test v. synskonsulent

Koordinering ml CSH og NC

Koordinering ml CSH og NC

- ▶ Fælles møde afholdes x 1 ugentligt om aktuelle forløb, max 1 time
- ▶ Koordination vedr. udredning (fund), intervention, forløb, formidling til borger
- ▶ Faglig udveksling ml faggrupper (vigtig gensidig læring) /kompetence udvikling

Interventioner

- ▶ 1) Udredning + information/vejledning
- ▶ 2) Kompensation: briller, prismer m.m., let ADL-undervisning
- ▶ 3) Træning/kompensationsstrategier til borgere med hemianopsi.
- ▶ 4) Øjenmotorisk træning (samsyn og balance) på hold
- ▶ 5) Individuel okulomotorisk træning v. terapeuter på NC/ eget hjem

Sluttest på CSH

Sluttest på NC

Intervention 1: (9 pers.)

Udredning + information/vejledning

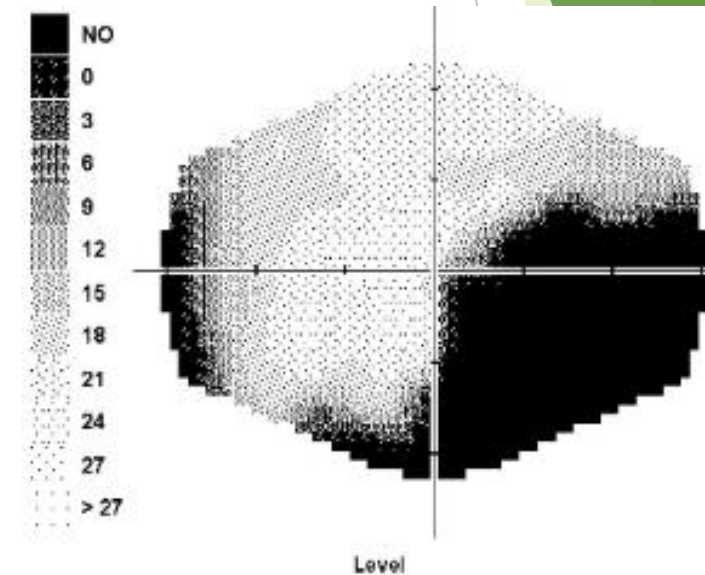
- ▶ Synsprøve
- ▶ Afdækning af synsproblemer
- ▶ Evt. recept på briller
- ▶ Forklaring på synsproblemer

Intervention 2: (6 pers.) Kompensation

- ▶ briller
 - filterbriller
 - prismer
- ▶ let ADL-undervisning

Intervention 3: Træning/kompensationsstrategier til borgere m. hemianopsi

- ▶ Borger:
- ▶ 74-årig mand, som i marts 2018 fik occipitalt infarct i venstre side.
- ▶ Komplet nedre, højre hemianopsi.
- ▶ Blind på venstre øje efter blodprop.
- ▶ Han er en aktiv pensionst. Har været ivrig golfspiller, og har læst mange romaner.
- ▶ Har et stort ønske om at kunne transportere sig selv.

Fra screening på Neurocenter og fra COPM-interview:

- ▶ Læser med nedsat hastighed
- ▶ Mister meningen i det læste, så genlæser

- ▶ Vælter glas og går ind i folk. Har svært ved at afstandsbedømme.
- ▶ Overser personer i fodgængerovergang
- ▶ Det er forvirrende at købe ind.
- ▶ HAR LIGE KØBT EN EL-CYKEL.

Intervention:

- ▶ BEVIDSTGØRE OM HVOR MEGET SYNSFELT DER MANGLER OG LÆRE AT KOMPENSERE
- ▶ Klokkefixation
- ▶ Dørsaccader
- ▶ Synsfelt m kridt
- ▶ Læsning af rullende tekster - med hjem
- ▶ Sokkeøvelse
- ▶ Saccadeøvelse med ord på væg
- ▶ Vision Builder øvelse af øjensaccade ved computer- med hjem
- ▶ Scanningøvelser ude: forskellige farver på biler. Numre i nummerplader. På stærk befærdet vej: finde forskellige farvede biler fra den ene side og f.eks 4 tal i nummerplade fra den anden side.
- ▶ Øvelser på cykel: cykler bagefter og prompter til at scanne.
- ▶ Løbende: kast med ærteposer og tegne synsfelt for at hjælpe til indsigt - og motivation.

Indkøb: Øvede scanningsteknik i butik. Forberede sig godt til indkøbet.

- ▶ I alt 9 X træning.

Resultater:

▶ COPM	Tilfredshed før	Tilfredshed efter
▶ Læse avis og bøger	7	9
▶ Hælde i glas	7	8
▶ Færdes ubesværet	7	9

▶ laptest: Før: 5 min 13sek. 0 fejl.
Efter: 1 min 37 sek 0 fejl

▶ Læsetest: Før: 1min 36 sek
Efter : 1min 21 sek.

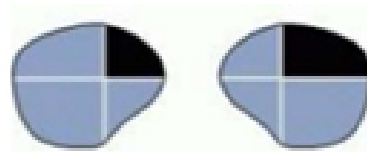
▶ MiniBes test : Før 18 Efter 24 (fys på Neurocenter):

Intervention 4 : (6 pers. gennemførte) Øjenmotorisk træning (samsyn og balance) på hold)

- ▶ Støder ind i ting.
- ▶ Ikke nå at læse TV.
- ▶ Lærer samme linje flere gange. Specielt ved træthed.
- ▶ Vil gerne cykle / køre bil.

- ▶ Øjne: Let hakende og uens øjenbevægelser. (Har morbus becterev -> stiv nakke)
- ▶ Dårlig konvergens.
- ▶ Øvre højre synsfeltsudfald.
- ▶ Ramme 1 cm galt v. linjedeling.

- ▶ Træning: Synsfeltsbevidsthed. Bold, prisme, samsynstræning m. stav, perler, vectogrammer. PC programmer.
- ▶ Samarbejde med fysioterapeut.

Resultat:

► COPM: (Tilfredshed)

	► Før	Efter
► Læsning	2	9
► Madlavning	2	9
► Købe ind	9	8
► Færdes selvstændigt	4	8

MiniBes test 22 23

Læsehastighed 120 ord /min 317 ord/min

Intervention 5: (1 person)

Individuel okulomotorisk træning v. terapeut på NC/ eget hjem

- ▶ Case:
- ▶ Mand, 81 år, tidligere højt funktionsniveau, apoplexi i venstre hjernehalvdel
- ▶ Længerevarende ophold på rehabiliteringshospital, derfra til Neurocenter
- ▶ I status stod x 2, at der ikke var synsproblemer
- ▶ Borger havde meget nedsat opmærksomhed på rum og krop til højre
- ▶ Han gik ind i alting til højre fx cykler på gaden - mistanke om hemianopsi
- ▶ Svimmelhed var massiv, hyppige fald
- ▶ Screening viste problemer i alle områder - borger udtrættet efter 15 min.
- ▶ Henvisning til CSH - udredning v. optometrist

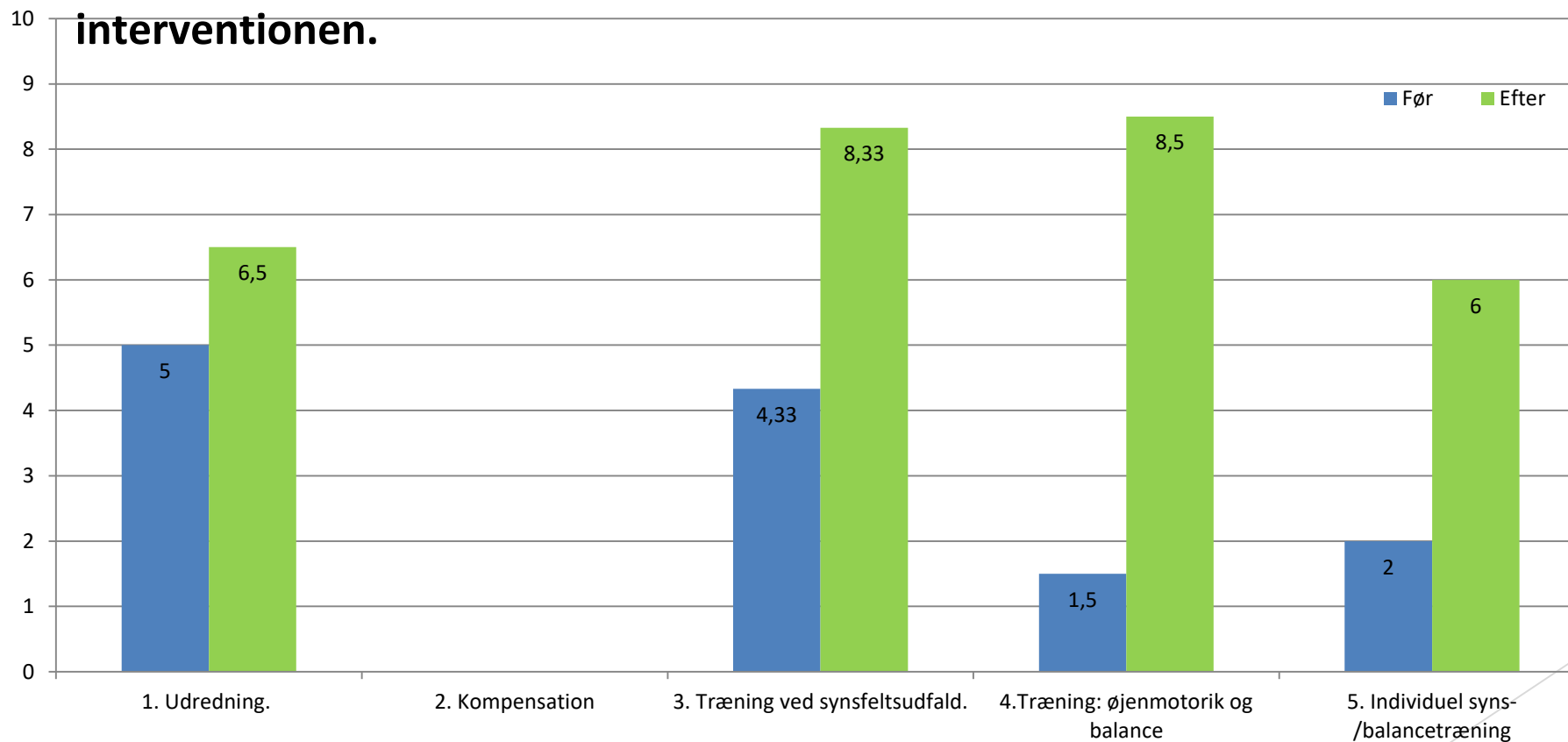
Intervention 5

- ▶ Fund: ingen hemianopsi, svære okulomotoriske dysfunktioner
 - ▶ Optometrist koordinerer med fys/ ergo fra NC fund/ synstræning til borger
 - ▶ Iværksættes så vidt mulig daglig træning med prisme, boldøvelser, Brocks snor v. fys/ ergo sideløbende med øvrig genoptræning bl.a. balance
 - ▶ Optometrist/ fys ser borger 1 x om måneden, justerer progression i træning
 - ▶ Hjemmehjælper instrueres i prismetræning
-
- ▶ Resultater: Ingen svimmelhed, går ikke ind i omgivelser, bedre orientering
 - ▶ langt bedre balance (ingen fald), sikker gang, hurtigere tempo, kan færdes udendørs/ i trafikken
 - ▶ Læsehastighed øget

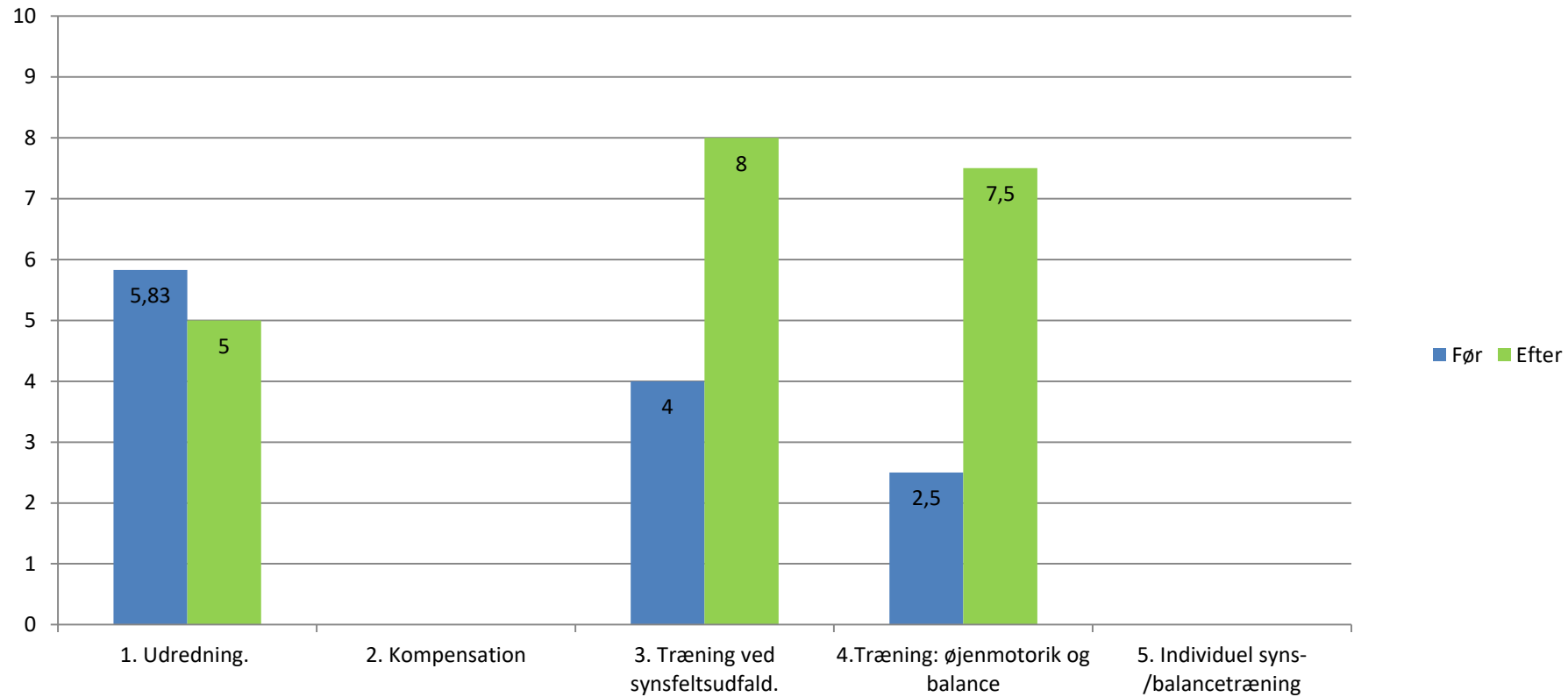

Resultater: Hvad har borgeren fået ud af det:

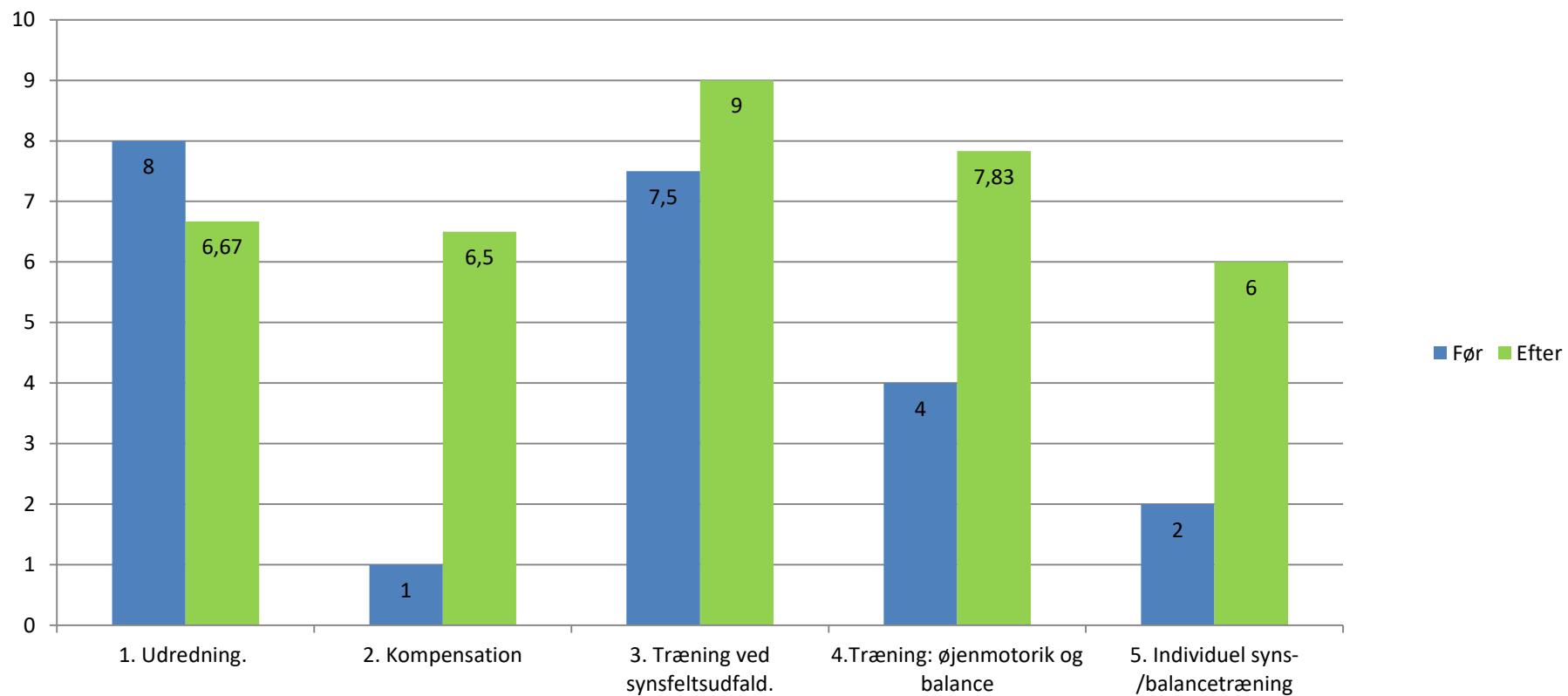
COPM: Stigning i tilfredshed med at udføre ADL før og efter interventionen.

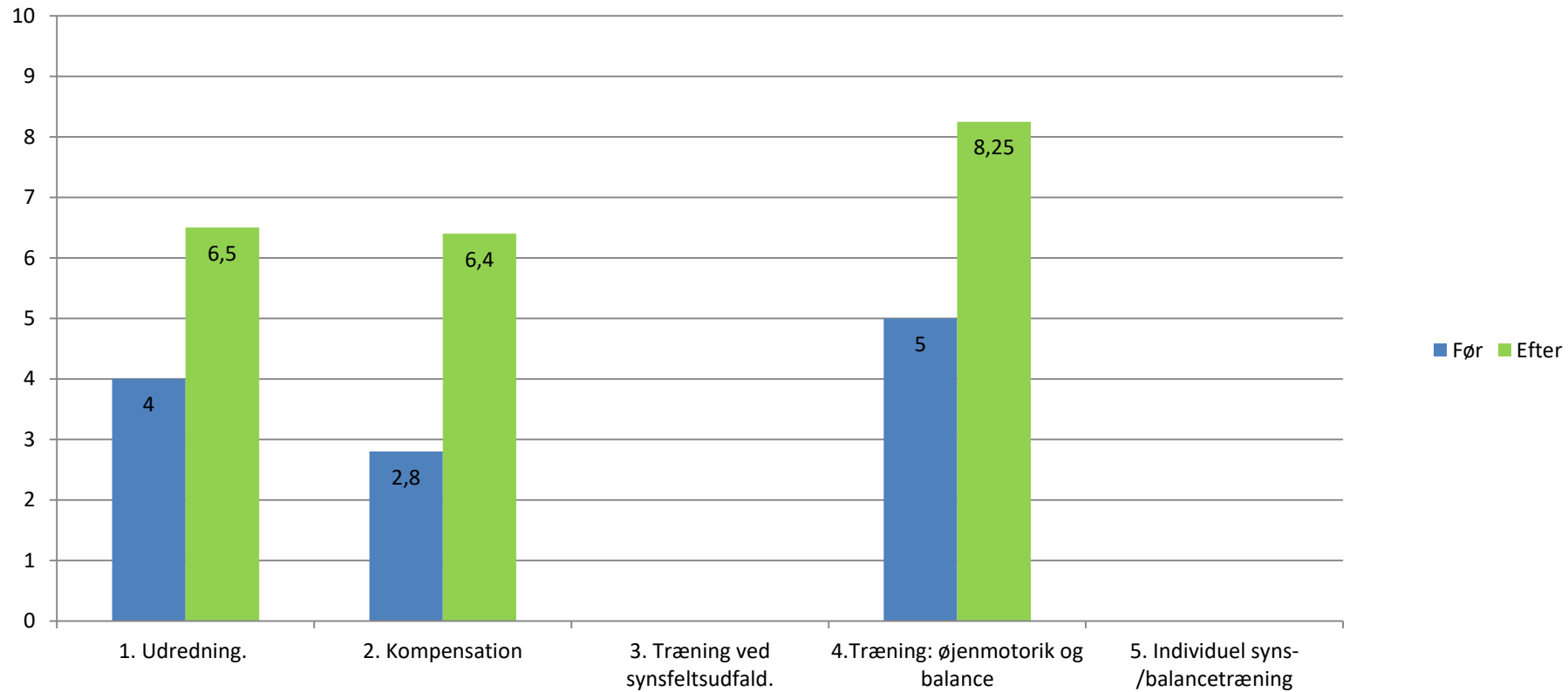
COPM: Stigning i tilfredshed med at færdes før og efter interventionen

COPM: Stigning i tilfredsheden med at læse før og efter interventionen

COPM: Stigning i tilfredsheden med at udføre "andet" før og efter interventionen

Effekt - succeskriterier

- ▶ Borgers selvoplevede funktionsevne i hverdags-og samfundsliv bedres - COPM
- ▶ Borger færdes bedre - bedre orienteringsevne
- ▶ Øget selvstændighed
- ▶ Objektive forbedrede resultater på læse-/udholdenhed og hastighed
- ▶ Objektiv forbedret balance, gangtempo og gangdistance v. fysioterapeutiske test

SUCCESS

Hvad har vi lært?

- ▶ Kompetenceudvikling - undervisning, oparbejdelse af klinisk erfaring, indblik i udredning, differentierede udfald og interventioner, forståelse for hjerneskade/ synsproblemer og hverdagsaktiviteter - høj grad af gensidig læring
- ▶ Viden om screeningsværktøjets anvendelighed
- ▶ Samarbejdsmodel - forståelse for hinandens præmisser og kompetencer/ fagområder/ gensidig tillid/ tæt og berigende samarbejde
- ▶ Implementering
- ▶ Praksiserfaring m. hvilke faglige kompetencer og interventioner skal bruges, tage højde for logistik/ tid/ planlægning/ borgers forløb

Udfordringer

- ▶ Alt for langt tilløb til at komme i gang med arbejdsprocessen
- ▶ Projektproces sideløbende m. øvrige arbejdsopgaver - udfordringer m. mødeaktivitet
- ▶ Færre inkluderede borgere end forventet
- ▶ Mange ekskluderede borgere
- ▶ Lang tid fra henvisning til udredning, og til synstræning kunne startes op
- ▶ Projektperioden er blevet længere end forventet
- ▶ Logistiske udfordringer ift. Indkaldelse af borgere til CSH

© Can Stock Photo

Hvor er vi nu?

- ▶ Vi har lært meget - udviklet en god og brugbar model, fået lærerige erfaringer, indsigt
- ▶ Nuværende: ingen tilbud til borgerne
- ▶ Rapport på projektet er afleveret til ledelsen medio oktober 2018
- ▶ Vi afventer, om der kommer bevilling til etablering af et permanent tilbud

Tak for opmærksomheden

Birgitte Nygaard Sommer, fysioterapeut
Lisbeth Poulsen, Optiker

